

บทคัดย่อ

169145

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : การคุ้มครองพระพุทธรูปศาสนาของรัฐตามรัฐธรรมนูญในการ
กำกับและควบคุมการใช้ที่ธรณีสงฆ์

ชื่อผู้เขียน : นายทัศน สักดิ์ดวง

ชื่อปริญญา : นิติศาสตรมหาบัณฑิต

ปีการศึกษา : 2547

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์:

1. อาจารย์ ดร. สถาพร สระมาลีย์ ประธานกรรมการ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บัณฑิต อนูรักษ์

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับที่ธรณีสงฆ์ ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ประมวลกฎหมายที่ดินและประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

ปัจจุบันภายใต้กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในการแสดงเจตนาความศรัทธาของบุคคล ต่อศาสนาแม้รัฐธรรมนูญมาตรา 38 บัญญัติรับรองถึง “เสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา” และมาตรา 48 เรื่องสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินที่จะจำหน่าย จ่ายโอน หรือยกให้แก่บุคคลใดก็ตาม ภายใต้การจำกัดสิทธิดังกล่าวนี้ โดยบทบัญญัติของประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 84 แม้ผู้ถือที่ดินให้แก่วัดจะมีการแสดงเจตนาแห่งความศรัทธาต่อพระพุทธรูปอย่างแรงกล้าเพียงใดก็ตาม แต่การบริจาคหรือการรับบริจาคก็ต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์บทบังคับของกฎหมาย กล่าวคือว่าหากการได้มาที่ดินของวัดอันเกินกว่า 50 ไร่ จะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยก่อน ในกรณีไม่ได้รับอนุญาตก็จะต้องดำเนินการตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ต่อไป แม้นโยบายของรัฐและเจตนารมณ์ของกฎหมายจะมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการและจัดการใช้ประโยชน์ในที่ธรณีสงฆ์ ให้สัมพันธและสอดคล้องกับสภาพและระบบของเศรษฐกิจในปัจจุบัน แต่

ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า การอุทิศที่ดินของบุคคลภายใต้ความศรัทธาต่อศาสนาอันต้องการแสดงเจตนารมณ์เพื่อให้ที่ดินของตนตกเป็นศาสนสมบัติหรือทรัพย์สินศักดิ์สิทธิ์ตามแนวคิดดั้งเดิมจะต้องถูกปิดกั้น แต่ทั้งนี้ยังเห็นอยู่ในปัจจุบันว่าการที่บุคคลอุทิศที่ดินเกิน 50 ไร่ ให้แก่วัดยังคงมีอยู่เสมอมา แม้กรณีดังกล่าวรัฐสามารถออกบทบัญญัติของกฎหมายในการจำกัดเรื่องทรัพย์สินได้ก็ตาม แต่ในกรณีนี้เห็นได้ว่าการจำกัดสิทธิของบุคคลในการถือครองกรรมสิทธิในทรัพย์สินกรณีนี้กลับเป็นการเพิ่มอำนาจให้แก่ฝ่ายรัฐมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอำนาจดุลพินิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยงานวิจัยพบว่านอกจากเป็นการก้าวล่วงเข้าในกิจกรรมของพระพุทธศาสนาเกินความจำเป็นและเกินความเหมาะสมอันควรแล้ว ในกรณีดังกล่าวนี้ยังไม่มีกรณีกานอำนาจ การถ่วงดุลการใช้อำนาจและรวมไปถึงการตรวจสอบการใช้อำนาจในดุลพินิจอย่างรัดกุมภายใต้หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายบริหารแต่อย่างใด

นอกจากนี้การแต่งตั้งเจ้าอาวาสและไวยาวัจกรตามกฎหมายปัจจุบันที่ใช้บังคับอยู่ยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควรและไม่ทันต่อสภาพการณ์ของสังคมปัจจุบัน ในการที่จะเข้ามาจัดการและจัดประโยชน์ที่ธรณีสงฆ์ ในบางครั้งจึงเห็นได้ว่าที่ดินซึ่งได้รับบริจาคมานั้นและเป็นที่ดินที่ธรณีสงฆ์ทางวัดซึ่งได้รับบริจาคมาไม่ทำให้ที่ดินซึ่งได้รับบริจาคมานั้นเกิดผลตามเจตนารมณ์ของผู้อุทิศเพื่อประโยชน์ของพระพุทธศาสนา และสาธารณประโยชน์ส่วนรวมแต่อย่างใด อันทำให้ขัดกับปรัชญาแนวคิดดั้งเดิมที่เชื่อว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินศักดิ์สิทธิ์อันควรดำรงอยู่ในฐานะศาสนสมบัติ

ดังนั้นเห็นควรที่จะต้องดำเนินการให้มีการเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดินในกรณีดังกล่าวนี้รวมทั้งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ในการแต่งตั้งเจ้าอาวาสและไวยาวัจกร รวมถึงมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมดูแลและการจัดการ และการจัดผลประโยชน์ที่ธรณีสงฆ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่พระพุทธศาสนาอย่างแท้จริงต่อไป

ABSTRACT

169145

Thesis Title : The Government's Protection of Buddhism under
the Constitution on the Supervision and Control
of the Use of Buddhist Monastery Land

Student's Name : Mr. Tassana Sakdoug

Degree Sought : Master of Laws

Academic Year : 2004

Advisory Committee:

1. Assoc. Dr. Satapon Samalee Chairperson
2. Asst. Prof. Dr. Bundit Anurugsa

This research aims to study the use of Buddhist monastery land according to the Sangha Bill, B.E. 2505, the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2540, and the Land Code as well as the Civil and Commercial Code. The main objective is to study various legal measures regarding the above mentioned issue.

Under the present legal system with regard to an individual's indication of religious faith under the Constitution, Section 38, stipulates that an individual reserves the right to "full liberty to profess a religion" and Section 48 that designates the protection of the right of the owner to sell, transfer, or offer the property to any individual. Under such restriction of the right to do so according to the Land Code, Section 84, even though an

individual may wish to donate a piece of land to a monastery, regardless of how strong such wish may be, his or her donation must come under the rules and regulations of the Thai law. This means that when the donation of a piece of land exceeds 50 rai, the transfer of land must be approved by the Minister of Interior. In case the approval is unsuccessful, there is still a legal procedure to observe. Although the policy of the government and the intention of the law both aim to carry out and utilize the monastery land to be relevant to and consistent with the state and system of present-day economy. This, however, does not necessarily mean that such donation that indicates a the donor's strong religious faith would be prohibited. However, it is quite common that at present, the donation more than 50 rai of land to the monastery does exist even though there is a restriction issued by the government against such donation of property. It means however that such restriction of an individual's ownership of land in this case has given more power to the government, especially in the case of the power under the jurisdiction of the Minister of Interior. This study has found that such action not only represented an unnecessary interference into the affairs of Buddhist religion but also represented absolutely zero check-and-balance of power including a proper mechanism to make sure that the power of judgment of the Executive branch is legally exercised at all.

In addition, the appointment of the abbots and head stewards as set forth in the Thai law being enforced is neither appropriate to nor commensurate with the present-day state of society so that they can manage and protect the interest regarding the monastery land. It follows that in some

169145

instances, the land that has been donated, which has become the property of the monastery, does not render itself to serve the purpose of the donors who would like to support Buddhism or benefit the general public in one way or another. This is clearly against the original intention that sees such property as a holy asset which should exist as a property in the interest of Buddhist religion.

It is therefore the right time to make an amendment to the Land Code in this case as well as in the Sangha Law with regard to the appointment of the abbots and the head stewards including various legal measures in the supervision and management of the monastery land so that Buddhism will get the best out of such property in the near future.